

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

_____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОФЕСІЙНА ТА КОРПОРАТИВНА ЕТИКА

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 соціологія
освітній рівень магістр
освітня програма соціологія
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	заочна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	1-2
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Галина ПОДОЛЯН, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології,

Пролонговано: на 20 22 / 20 23 н.р. Червінська (підпис, ПІБ, дата) «30» 2022 р.

на 20 ___ / 20 ___ н.р. _____ (« ___ ») « ___ » 20 ___ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробники: Галина ПОДОЛЯН, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології;

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етики, естетики та культурології

_____ Ірина МАСЛІКОВА

Протокол № 2 від «31» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол № 2 від «31» серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії _____ (Ірина МАСЛІКОВА)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії _____ (Гетяна ЧЕРВІНСЬКА)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Мета дисципліни – надати студентам цілісне розуміння кола проблематики професійної та корпоративної етики як актуальних галузей знання та практики.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. **Знати** основи методології та організації соціологічного дослідження, загальні засади філософських та соціологічних уявлень про мораль, цінності, ціннісні орієнтації, інтереси, моральну культуру, корпоративну культуру, моральну свідомість, довіру, соціальні очікування, основні положення професійної етики антрополога та соціолога.

2. **Вміти** аналізувати інформацію про особливості морально-професійних проблем, обов'язки і деонтологію у професійній діяльності, моральні дилеми, складні морально-психологічні конфліктогенні фактори спільної діяльності у професійній сфері та корпоративній культурі; застосовувати основні поняття, категорії в аналізі соціально-культурних явищ та процесів; виявляти сучасні тенденції розуміння та інтерпретації професійної етики та корпоративної культури, прогнозувати перспективи їх розвитку з урахуванням особливостей професійної діяльності і корпоративної культури в контексті розвитку цивілізаційних процесів в сучасних умовах.

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; аналізу, критичного відношення та прогнозування перспектив розв'язання соціокультурних, морально-етичних, морально-психологічних проблем особистісного розвитку та соціального функціонування.

3. Анотація навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна «Професійна та корпоративна етика» є однією з загальноуніверситетських дисциплін, які сприяють формуванню особистісних компетенцій фахівця, етично освіченого й морально спрямованого у виконанні професійних обов'язків.

Розглядаються процеси формування морального кредо професійної діяльності соціолога, досвід втілення у професійній взаємодії єдності морального та правового регуляторів духовного життя. Володіння соціологом моральними цінностями визначається як культурний капітал, реалізація якого сприятиме соціальній стабільності, громадській згоді та порядку, виступатиме своєрідним механізмом соціального контролю професійної діяльності.

Особлива увага зосереджується на таких питаннях сучасних соціологічних практик, що залишаються відкритими для дискусій на нормативному рівні.

Визначається предмет навчальної дисципліни, значення і природа імперативно-ціннісних засад предметно-визначених практик та соціальних відносин, в які вступає людина в процесі здійснення різних видів професійної діяльності; вплив соціальної системи суспільства, соціокультурних умов, етосу на формування нормативних засад та механізмів, за допомогою яких здійснюється ця діяльність. Навчальна дисципліна узагальнює та систематизує сучасні пошуки в напрямі осмислення, критики та пояснення тих чи інших стратегій, тактик та методів професійно або предметно визначених практик. Аналізуються актуальні етичні проблеми соціології як сфери професійної діяльності.

4. Завдання (навчальні цілі):

- визначення специфіки методів етико-прикладних досліджень та етичних суджень;
- уміння використовувати їх у вирішенні конкретних аналітичних і дослідницьких завдань щодо моральних колізій в сучасних практиках;
- ознайомлення з реалізацією моральної свідомості суспільства у нормах та правилах професійної етики соціолога.

Дисципліна спрямована на формування таких програмних компетентностей:

- ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність*)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та порогові критерії оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
	Результат навчання				
Знати:					
1.1	предмет, методи, завдання, теоретичні основи, причини формування професійно-етичних досліджень, що склалися в сучасних гуманітарних науках		Лекція, практичне заняття	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, підсумкова контрольна робота	5
1.2	критерії розрізнення прикладної, професійної та корпоративної етики		Лекція, практичне заняття, робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, презентація	5
1.3	принципи морально-нормативного забезпечення різноманітних професійних сфер		Лекція, практичне заняття, робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, есе, аналітичний огляд, підсумкова контрольна робота	5
1.4	методи та механізми розв'язання основних моральних дилем сучасних практик		Лекція, практичне заняття	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях	5
1.5	зв'язок між професійною культурою та професійною мораллю як основою професійної етики		Лекція, практичне заняття, робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, есе, аналітичний огляд, концепт, підсумкова контрольна робота	10
1.6	шляхи подолання розриву між загальними моральними принципами та вимогами корпоративної етики		Лекція, практичне заняття, робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, презентація, підсумкова контрольна робота	10
Вміти:					
2.1	вести етичний дискурс щодо актуальних питань моральної практики сучасного світу		Практичне заняття, самостійна робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, есе, аналітичний огляд, підсумкова контрольна робота	5
2.2	демонструвати знання спеціалізованої літератури із прикладної, професійної та корпоративної етики		Практичне заняття, самостійна робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, есе, аналітичний огляд, презентація, концепт, підсумкова контрольна робота	5
2.3	кваліфіковано виявляти моральні конфлікти в конкретних ситуаціях практичної діяльності		Практичне заняття, самостійна робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, презентація	10
2.4	аргументовано вибирати рішення щодо відкритих дилемних моральних проблем		Практичне заняття, самостійна робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, есе, аналітичний огляд	5
2.5	формувати потенційно перспективні шляхи виходу із складних морально-професійних чи морально-психологічних ситуацій		Практичне заняття, самостійна робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, есе, аналітичний огляд	5
Комунікація:					
3.1	вести етичний дискурс щодо актуальних питань сучасної моральної практики		Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, есе,	5

			аналітичний огляд, підсумкова контрольна робота	
3.2	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої гуманітарної літератури для підготовки до практичних занять та написання самостійних робіт	Практичне заняття, самостійна робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, есе, аналітичний огляд, презентація, конспект	5
3.3	презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій	Практичне заняття, самостійна робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, есе, аналітичний огляд, конспект, презентація	5
Автономність та відповідальність:				
4.1	самостійно шукати та критично опрацювати літературу із відповідних досліджень, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Практичне заняття, самостійна робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, есе, аналітичний огляд, презентація, конспект	5
4.2	виробляти критичне відношення до існуючих варіантів інтерпретації і вирішення моральних дилем, морально-професійних і морально-психологічних проблем і конфліктів в сучасних практиках професійної і корпоративної діяльності; формувати власні підходи до вирішення даної проблематики	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, есе, аналітичний огляд, презентація, конспект, підсумкова контрольна робота	5
4.3	усвідомлювати відповідальність за достовірність, об'єктивність та політико-ідеологічну незаангажованість отриманих висновків стосовно проведених досліджень і пояснень щодо аналізу професійних і корпоративних культур	Практичне заняття, самостійна робота	Усна відповідь, доповнення / участь в дискусіях, есе, аналітичний огляд, конспект, презентація	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання																	
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	
PP07. Вирішувати етичні дилеми відповідно до норм професійної етики соціолога та загальнолюдських цінностей	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
PP09. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки			+	+	+	+								+	+	+	+	

7. Схема формування оцінки

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1 – 1.4), що складає 40% від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.4); (комунікація 3.1-3.2); (автономність та відповідальність 4.1), що складає 60% загальної оцінки.

Семестрову кількість балів становлять бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з навчальної дисципліни. Загальна семестрова оцінка складається із балів, отриманих за: 1) аудиторну роботу (усні відповіді, доповнення та участь в дискусіях на практичних заняттях), 2) самостійну роботу (написання самостійної роботи у формі есе, аналітичного огляду, конспекту, презентації), 3) контрольну роботу.

7.1. Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. **Усна відповідь, доповнення та участь в дискусіях на практичних заняттях:** РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 1.6, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 4.3 – max 10 / min 4 бали.
2. **Есе, аналітичний огляд:** РН 1.3, 1.5, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 4.3 – max 50 / min 25 балів.
3. **Конспект:** РН 1.5, 2.2, 2.3, 2.5, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 – max 10 / min 7 балів.
4. **Презентація:** РН 1.2, 1.6, 2.2, 2.3, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 4.3. – max 10 / min 12 балів.
5. **Підсумкова контрольна робота:** РН – 1.1, 1.3, 1.5, 1.6, 2.1, 2.2, 3.1, 4.2 – max 20 / min 12 балів

- підсумкове оцінювання: залік. Виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання. Студент не може отримати залік, якщо під час семестру набрав менше, ніж 60 балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум, для отримання заліку необхідно обов'язково відпрацювати пропущені теми в усній формі за наявності конспекту (матеріалів) підготовки до вказаного терміну. Підсумкова оцінка з дисципліни складається із суми кількості балів за семестрову роботу та підсумкової контрольної роботи.

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 60 балів	Max – 100 балів
Аудиторна робота: усна відповідь на практичному занятті, доповнення, участь в дискусіях	Теми: 1-3 протягом семестру. У разі відсутності студента на практичному занятті, тему необхідно відпрацювати в усній формі	«2» x 2 = 4	«5» x 2 = 10
Самостійна робота	Написання самостійної роботи у формі есе, аналітичного огляду (після тем 1, 3)	«5» x 5 = 25	«10» x 5 = 50
	Конспект(теми 1-3) Презентація(тема 3)	«7» x 1 = 7 «6» x 2 = 12	«10» x 1 = 10 «10» x 1 = 10
Підсумкова контрольна робота	Теми 1-3	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова оцінка з дисципліни		60	100

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна відповідь

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу;

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності;

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, має у відповіді суттєві неточності;

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді.

Доповнення / участь в дискусіях:

2 бали – доповнення змістовне;

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

2. **Самостійна робота** (написання самостійної роботи у формі есе чи аналітичного огляду, презентації, конспекту):

Есе, аналітичний огляд

10 балів – студент у повному обсязі володіє обраним матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст прочитаного демонструє самостійність аналізу;

9-8 балів – студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження;

7-6 балів- в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить певні неточності;

5- балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст. Має суттєві помилки в роботі.

Демонструє несамостійність у виконанні завдань.

Конспект

10 балів – студент повноцінно опрацював текст, застосовуючи елементи аналізу й формулюючи власну оцінку прочитаного у письмовій формі;

9-8 балів - студент у достатньому обсязі опанував матеріал, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст прочитаного тексту.

Допускаються несуттєві хиби;

7- балів – в цілому володіє текстовим матеріалом, але не демонструє глибини розуміння й інтерпретації. У конспекті недостатньо самостійної оцінки прочитаного чи критичного відношення до тексту.

Презентація

10-9 балів – репрезентований матеріал багатоаспектно показує обрану тему, глибоку та всебічну обізнаність студента у розкритті та відповідає всім вимогам до даного виду роботи;

8-7 балів – студент у достатньому обсязі презентує тему, вільно нею володіє, але допускаються несуттєві неточності;

6 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності в інтерпретації тематики, робота містить суттєві неточності.

Підсумкова контрольна робота:

20-18 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

17-16 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності.

15-13 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

12 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє несамостійність у виконанні завдань.

7.3 Шкала відповідності оцінок:

Зараховано / Passed	60-100
Незараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		Лекцій	Практичні заняття	Самостійна робота
1	Етика в контексті "практичного повороту" в філософсько-етичному дискурсі..	2		22
2	Прикладна етика як напрям сучасних етичних досліджень.			22
3	Соціально-філософські виміри професійної етики. Корпоративна етика та корпоративна соціальна відповідальність		2	42
ВСЬОГО за дисципліною		2	2	86

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **2 год.**

Практичних занять – **2 год.**

Самостійна робота – **86 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Етика. Естетика. Навч. посіб./ за наук. ред. Панченко В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2014.
2. Максименко О. Соціолог у розколотій країні: технологія і етика. IX Міжнародні соціологічні читання пам'яті Н. В. Паніної та В. О. Ядова. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2016. № 1. С. 146-150.
3. Малахов В.А. Етика спілкування: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2006.
4. Основи етики управління. – Х., 2009.
5. Прикладна етика. Навч. посіб./ За наук. ред. Панченко В.І. – К., 2012.
6. Професійна та корпоративна етика : навч. посіб. / В.Г. Нападиста, О.В. Шинкаренко, М. М. Рогожа та ін.; наук. ред. В.І. Панченко. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2019.
7. Сардак С. Е., Гасленко К. С. Внутрішня корпоративна соціальна відповідальність підприємства: теоретичні та практичні аспекти. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск 12. С. 342-347.
8. Теоретичні проблеми сучасної етики: навч. посіб. для студ. ВНЗ / [Т.Г. Аболіна, І.В. Васильєва, А.М. Єрмоленко та ін.]. – 2-ге переробл. Та доповн. К.: ВД «Авіценна», 2013.

Додаткові:

1. Баюра Д. О. Корпоративна соціальна відповідальність у контексті сталого розвитку та інновацій. *Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність*. 2020. URL: <http://istic.kpi.ua/proc/article/view/198556/198786>
2. Гриценко Н. В. Апарат композиції корпоративної етики в управлінні. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. № 65. С. 220-227.
3. Декларация об ответственности нынешних поколений перед будущими поколениями (1997) // URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001102/110220rb.pdf#page=97>
3. Єрмоленко А.М. Соціальна етика та екологія. – К., 2010.
4. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технічної цивілізації. – К., 2001.
5. КСВ в Україні. Інформаційний бюлетень. [Електронний ресурс]: http://www.csrukraie.org/user-files/file/Concept_Draft.pdf.
4. Красніцька Г. М. Етикет у міжнародних ділових стосунках. *Гілея: науковий вісник*. 2016. Вип. 108. С. 147-149.

5. Леонова О. Корпоративна етика: що це і навіщо вона потрібна в 2020 році. *Hurma*. 10 січня 2020. URL: <https://hurma.work/blog/korporativna-etika-shho-i-navishho-vona-potribna-v-2020-roczii/>
6. Макінтайр Е. Після чесноти: дослідження з теорії моралі / Пер. з англ. – К.: Дух і літера, 2002. – 436 с.
7. Панина Н.В. Избранные труды по социологии: В 3-х т. — К., 2008. — Т. 1, разд. III.
8. Паніотто В. І. Соціологія і маніпуляція. Прес-релізи та звіти Київського міжнародного інституту соціології. 17.07.2020. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=959&page=1&t=11>
9. Проект «Концепції формування в Україні системи соціальної відповідальності бізнесу» [Електронний ресурс]: <http://iir.lg.ua/Konsepsiau.htm>.
10. Харун О. А., Кошівська М. В. Кодекс корпоративної етики як загальноприйнятий стандарт міжнародного бізнесу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 20. С. 69-74.
11. Шевченко С. Л. Чи потрібна соціологам професійна етика (досвід викладача ВНЗ). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи*. 2017. Вип. 38. С. 87-91.
12. Mitchel M. Top Corporate Social Responsibility Trends in 2020. *SmartRecruiters*. May 21, 2020. URL: <https://www.smartrecruiters.com/blog/top-corporate-social-responsibility-trends-in-2020/>
13. Rangan V. K., Chase L., Karim S. The Truth About CSR. *Harvard Business Review*. January–February 2015. URL: <https://hbr.org/2015/01/the-truth-about-csr>